
GEMEENTE WESTERVELD

BESTEMMINGSPLAN

NATUURONTWIKKELING OUDE WILLEM

Status: Vastgesteld
Datum: 6 oktober 2015

BESTEMMINGSPLAN NATUURONTWIKKELING OUDE WILLEM

CODE 1499229 / 6-10-2015

GEMEENTE WESTERVELD 1499229 / 6-10-2015
BESTEMMINGSPLAN NATUURONTWIKKELING OUDE WILLEM

TOELICHTING

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>blz</u>
1. INLEIDING	1
1. 1. Aanleiding en doel	1
1. 2. Plangebied	1
1. 3. Leeswijzer	2
2. BELEIDSKADER	3
2. 1. Rijksbeleid	3
2. 2. Provinciaal beleid	3
2. 3. Gemeentelijk beleid	4
3. RUIMTELIJK-FUNCTIONELE UITGANGSPUNTEN	7
3. 1. Doel van het project	7
3. 2. Locatie en ontwerpuitgangspunten	8
4. OMGEVINGSASPECTEN	12
4. 1. Water	12
4. 2. Cultuurhistorie	13
4. 3. Archeologie	13
4. 4. Ecologie	14
4. 5. M.E.R.	16
4. 6. Externe veiligheid	16
5. JURIDISCHE VORMGEVING	17
5. 1. Opzet in bestemmingen	17
5. 2. Toelichting op de bestemmingen	17
6. UITVOERBAARHEID	20
6. 1. Maatschappelijke uitvoerbaarheid	20
6. 2. Economische uitvoerbaarheid	20

BIJLAGEN

- Bijlage 1** Oude Willem, Inrichtingsplan, Dienst Landelijk Gebied, bestuurscommissie Oude Willem i.o.v. provincies Drenthe en Fryslân, december 2014
- Bijlage 2** Eindrapport Cultuurhistorisch Onderzoek Plangebied De Oude Willem, Drs. A. Hartman, i.o.v. Dienst Landelijk gebied, 20-06-2012
- Bijlage3** Plangebied de Oude Willem, (natuurontwikkeling), gemeenten Westerveld en Ooststellingwerf, archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek met advies, RAAP, adviesdocument 678, 07-02-2014 Weesp
- Bijlage 4** Flora- en faunatoets Oude Willem, Tonckens Ecologie, Haren, 11-11-2013
- Bijlage 5** Milieueffectrapportage Inrichtingsplan Oude Willem, Royal Haskoning DHV, Amersfoort, 10-02-2014

1. INLEIDING

1. 1. Aanleiding en doel

De Oude Willem is een agrarische enclave binnen het Drents-Friese woud, een groot aaneengesloten natuurgebied in het grensgebied van de provincies Drenthe en Fryslân. Van de oorspronkelijke agrarische enclave is inmiddels een deel van de gronden omgezet ten behoeve van natuurontwikkeling. Dit bestemmingsplan ziet op het planologisch omzetten van een deel van de agrarische gronden naar natuur binnen de gemeente Westerveld.

Daarbij wordt erop gewezen, dat een deel van de gronden in het vastgestelde bestemmingsplan Buitengebied Westerveld aan de noordzijde van de Oude Willemsweg al een natuurbestemming hebben, terwijl voor de overige gronden middels een binnenplanse wijzigingsbevoegdheid werd voorzien in een bestemmingswijziging naar natuur.

De inzet voor de toekomstige ontwikkeling in dit gebied is om het agrarisch gebruik verder te extensiveren, waarbij een grotere nadruk op natuurontwikkeling komt te liggen. Nu hebben de gronden in het huidige bestemmingsplan nog een agrarische bestemming.

Om de beoogde functieontwikkeling planologisch mogelijk te maken is een wijziging van het nu nog geldende bestemmingsplan nodig. Dit voorliggende bestemmingsplan wil daarin voorzien. De ontwikkeling in het gebied als geheel vindt plaats onder leiding van de Bestuurscommissie Oude Willem en in overleg met alle betrokkenen. Inmiddels is de planvorming zodanig gevorderd dat daarvoor een inrichtingsplan is opgesteld dat op 16 december 2014 is vastgesteld. Dit bestemmingsplan faciliteert planologisch de hierin opgenomen gewenste ontwikkeling.

1. 2. Plangebied

De Oude Willem wordt getypeerd als een agrarische buurtschap, gelegen op de grens van de provincies Fryslân en Drenthe. Rondom de Oude Willem is het Nationaal Park Drents-Friese Wold gelegen. Daarmee wordt de Oude Willem omgeven door bossen (boswachterijen “Smilde” en “Appelscha”), het landgoed Berkenheuvel, het Dieverzand en landbouwgebieden aan de noordzijde. In onderstaande figuur is de ligging van het hele gebied de Oude Willem weergegeven. Het plangebied heeft betrekking op het Drentse deel van de Oude Willem, zijnde het westelijk deel van de enclave.

Figuur 1. Ligging Oude Willem

1. 3. Leeswijzer

Na deze inleiding wordt in *hoofdstuk 2* een beschrijving gegeven van het voor het plan relevante beleid op de verschillende niveaus beschreven. *Hoofdstuk 3* beschrijft de ruimtelijke uitgangspunten van het project op basis van het inrichtingsplan.

In *hoofdstuk 4* worden de ontwikkelingen getoetst aan de omgevingsaspecten. Vervolgens wordt in *hoofdstuk 5* de juridische opzet behandeld. *Hoofdstuk 6* sluit af met een weergave van de uitvoerbaarheidsaspecten.

2. BELEIDSKADER

Dit hoofdstuk behandelt het beleid dat betrekking heeft op dit projectgebied. Dit geeft het kader aan voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Er wordt ingegaan op het rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid dat een relatie heeft met het projectgebied.

2. 1. Rijksbeleid

De ontwikkeling in het projectgebied past binnen het rijksbeleid dat is gericht op een voltooiing en uitbouw van de Ecologische hoofdstructuur. Dit beleid is verwoord in het *Structuurschema Infrastructuur en Ruimte* (SVIR, 2011).

Het *Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening* (BARRO) is op 30 december 2011 in werking getreden. Het BARRO stelt regels over de 13 aangewezen nationale belangen zoals genoemd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. De ontwikkeling van de EHS is één van de rijksbelangen.

Het betreft de volgende:

1. Rijksvaarwegen
2. Mainportontwikkeling Rotterdam
3. Kustfundament
4. Grote rivieren
5. Waddenzee en waddengebied
6. Defensie
7. Hoofdwegen en hoofdspoorwegen
8. Elektriciteitsvoorziening
9. Buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen
10. Ecologische hoofdstructuur
11. Primaire waterkeringen buiten het kustfundament
12. IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte)
13. Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde

2. 2. Provinciaal beleid

Omgevingsvisie Drenthe 2014

Het actuele ruimtelijk beleid heeft de provincie opgenomen in de *Omgevingsvisie Drenthe-2014* (vastgesteld op 2 juli 2014). Waar het gaat om het natuurbeleid speelt de Omgevingsvisie in op de recente ontwikkelingen bij het Rijk en het daarover met de provincies afgesloten 'Bestuursakkoord Natuur'.

Voor de ontwikkeling van een 'robuust' natuurnetwerk zet de provincie in op:

- vergroting van natuurgebieden;
- verbinding van natuurgebieden;
- verbeteren van de milieucondities.

De provincie richt zich met regelgeving en middelen met name op de begrensde Ecologische hoofdstructuur. De EHS is in de provincie in 2013 herijkt waarbij de begrenzing in overeenstemming is gebracht met de inzet van rijksmiddelen en de beschikbare rijksmiddelen daarvoor.

Door gerichte functiewijzigingen en inrichtingsmaatregelen wordt ingezet op de realisering van die delen van het natuurnetwerk die kansrijk zijn om te worden afgerond vóór 2027.

Uitwerking van het provinciale natuurbeleid vindt plaats in de Natuurvisie 2014-2040.

Het Drents-Friese Wold maakt onderdeel uit van de onderscheiden robuuste natuur. Tegen de achtergrond van het provinciale natuurbeleid heeft het college van Gedeputeerde Staten bij besluit van 16 december 2014 het inrichtingsplan voor de Oude Willem vastgesteld. Met dit inrichtingsplan wordt maatwerk voorgestaan voor de verdere natuurontwikkeling in het gebied. Hoofdstuk 3 geeft dit nader weer.

Omgevingsverordening Drenthe 2014

Als vervolg op de Omgevingsvisie hebben Gedeputeerde Staten vanaf 11 december 2014 het ontwerp voor een nieuwe omgevingsverordening ter inzage gelegd. Daarin krijgt ook het natuurbeleid uit de Omgevingsvisie gestalte. Met name artikel 3.34 gaat in op de bescherming van de EHS. Voor het onderdeel 'verblijfsrecreatie' is van belang op te merken, dat niet voorzien wordt in nieuwe campings in de EHS. Gedeputeerde Staten kunnen in voorkomend geval echter maatwerk geven. Artikel 3.35 van de Verordening geeft aan onder welke voorwaarden dat kan.

Dit bestemmingsplan voldoet aan het provinciale beleid uit de Omgevingsvisie en de Verordening. Door middel van een maatwerkbenadering en overleg met betrokkenen voor de recreatieve functies in het plangebied wordt voldaan aan het provinciale beleid. Bovendien is in het bestemmingsplan sprake van ruimtelijk begrensde vlakken en vindt de recreatie plaats in de directe nabijheid van andere recreatieve terreinen aan de rand van het natuurontwikkelingsgebied. Van belang is voorts dat een landschappelijk inpassingsplan voor het perceel Oude Willemsweg 2-4 is opgesteld (zie bijlage 2 bij de regels).

2. 3. Gemeentelijk beleid

2.3.1. Bestemmingsplan Buitengebied

Het bestemmingsplan Buitengebied Westerveld is door de gemeenteraad van Westerveld vastgesteld op 5 juli 2012. Het vastgestelde bestemmingsplan is met ingang van 26 juli 2012 gedurende zes weken ter inzage gelegd. Tijdens de termijn van de ter inzage legging zijn beroepsschriften bij de Raad van State ingediend. Een verzoek om voorlopige voorziening is op 6 november 2012 afgewezen. Ondanks dat dit oordeel een voorlopig karakter heeft en niet bindend is, is het bestemmingsplan daarmee wel in werking getreden.

Op 6 augustus 2014 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak gedaan inzake het bestemmingsplan Buitengebied. In de uitspraak zijn de agrarische bestemmingen vernietigd en uit het plan gehaald. Voor het onderhavige plangebied betekent dit dat het voorheen geldende planologische regiem opnieuw van kracht wordt.

In het bestemmingsplan Buitengebied was wel het meest recente beleidskader van de gemeente verwoord en in de planregels vastgelegd, ook ten aanzien van de natuurontwikkeling en afronding van het gebied Oude Willem. Voor de onderbouwing van dit bestemmingsplan vormt hetgeen in het bestemmingsplan Buitengebied stond het meest recente kader. Vandaar dat ter onderbouwing van de planologische wijziging gebruik wordt gemaakt van hetgeen in het bestemmingsplan Buitengebied hieromtrent was verwoord. Was het plan niet door de Afdeling vernietigd, dan had gebruik gemaakt kunnen worden van de in het bestemmingsplan Buitengebied opgenomen wijzigingsbevoegdheid om de gronden om te zetten van agrarisch naar natuur.

Nu de bestemming is vernietigd, moet deze omzetting gebeuren middels onderhavig bestemmingsplan, omdat het nu opnieuw geldende bestemmingsplan een dergelijke omzetting niet mogelijk maakt.

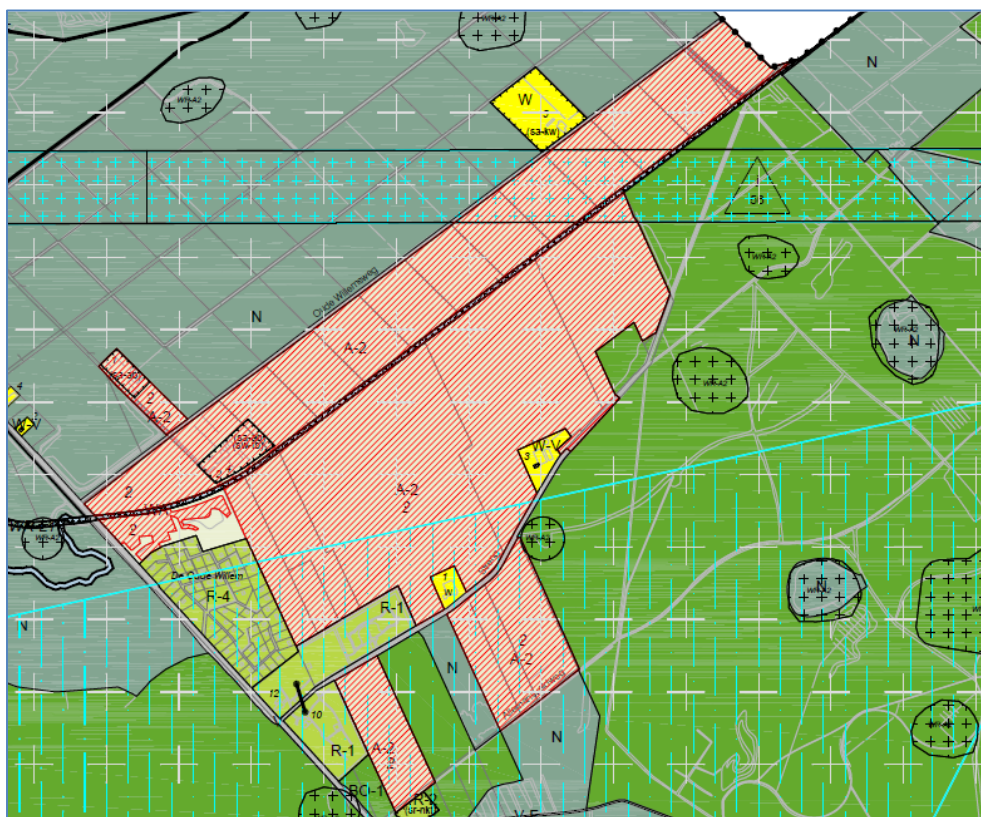
In relatie tot dit bestemmingsplan zijn de volgende beleidsuitgangspunten uit het bestemmingsplan Buitengebied van belang:

- behoud, herstel en of ontwikkeling van de karakteristieke landschapstypen en waarborgen van de dynamiek en de verschillen daarbinnen geldt voor het buitengebied als geheel;
- aangaande natuurgebieden is het hoofduitgangspunt: het behoud en verder ontwikkelen. Rust en stilte worden gewaarborgd en versnippering en verstoring tegengegaan. De bestemming komt grotendeels overeen met de aangewezen Natura 2000-gebieden. Binnen de gebiedsbestemming is een onderscheid aangebracht tussen bos en natuur, om de verscheidenheid binnen het landschap van de gemeente Westerveld te behouden. Daarnaast is ook een onderscheid aangegeven tussen bosgebieden die al dan niet recreatief worden gebruikt;
- behoud en herstel van cultuurhistorische waarden.

Op de verbeelding van het bestemmingsplan Buitengebied was het gebied van de Oude Willem in hoofdzaak een onbebouwde agrarische bestemming gegeven. Binnen het gebied komen verder enkele agrarische functies voor (waaronder bouwpercelen) en recreatieve functies (recreatieterrein Hoeve aan de Weg). Onderstaand fragment geeft de planologische regeling uit het bestemmingsplan Buitengebied aan.

De ontwikkeling van de Oude Willem speelde ten tijde van dit bestemmingsplan ook al, maar was nog niet zodanig uitgewerkt, dat het direct kon worden meegenomen in een planologische regeling. Wel gaf de raad duidelijk de intenties aan met betrekking tot dit project door het opnemen van een locatiegebonden wijzigingsbevoegdheid.

Over vrijwel het hele gebied ligt een Wro-zone wijzigingsgebied 2 (rood belijnd op fragment in figuur 2). Met deze bevoegdheid werd de basis gelegd voor omvorming van de agrarische gronden naar een natuurbestemming. Met dit bestemmingsplan wordt aan dat voornemen nu planologisch invulling gegeven.

Figuur 2. Fragment bestemmingsplan Buitengebied Westerveld, 2012.

3. RUIMTELIJK-FUNCTIONELE UITGANGSPUNTEN

3. 1. Doel van het project

Het centrale doel van het project is de natuurontwikkeling van de Oude Willem, vanouds een agrarische enclave binnen het Drents-Friese Wold.

Voor zover gelegen binnen de gemeente Westerveld voorziet dit bestemmingsplan in een regeling voor het gewenste gebruik. De gemeente Ooststellingwerf sluit daar in zijn planologisch beleid op aan.

De visie op het gebied, zoals deze in het inrichtingsplan Oude Willem is weergegeven¹ (Bijlage 1) laat zich als “een woud zonder grenzen” omschrijven:

“Op den duur moet het Drents-Friese Wold een – voor Nederlandse begrippen – weer zo natuurlijk mogelijk gebied worden. Dat wil zeggen dat de natuur, binnen bepaalde grenzen, zoveel mogelijk haar gang kan gaan. Daarvoor is het wel van belang dat de van oorsprong hoge grondwaterstand wordt hersteld. Die grondwaterstand is de afgelopen jaren namelijk sterk gedaald als gevolg van de aanleg van ontwatering, vervening, waterwinning en verdampend naaldbos. Als we deze ingrepen (deels) kunnen terugdraaien, draagt dit bij aan het herstel van een natuurlijk brongebied met schoon water voor mens, plant en dier. Daarmee wordt het gebied ook klimaatbestendig. Regenwater kan dan op natuurlijke manier wegzakken naar het grondwater en hoeft zo min mogelijk via sloten worden afgevoerd. Het grondwater stijgt weer tot een hoger en natuurlijker peil dan nu. De bossen worden na afloop van de werkzaamheden uit dit plan zoveel mogelijk met rust gelaten, waardoor weer meer variatie in leeftijd en plant- en boomsoorten kan ontstaan. Er komt dus niet minder bos, maar het wordt gevarieerder. Dit is karakteristiek voor de natuurlijke bossen in onze klimaatzone, zoals die bijvoorbeeld nog te vinden zijn in de oerbossen van Duitsland en Polen. Wilde runderen, paarden, edelherten, wilde zwijnen en wisenten zwerven in kudde of roedels door het bos, over beekdalgraslanden en door de heide, op zoek naar voedsel. Het beekwater zoekt haar eigen weg in een natuurlijke bedding door bos, heides, bloemrijke graslanden en moerassige laagtes. Het stuifzand in de Kale Duinen leeft en verandert voortdurend van gezicht. Zo wordt het Drents- Friese Wold uiteindelijk in het ‘aangeharkte Nederland’ één van de weinige gebieden in Nederland waar een wildernisbeleving mogelijk is.”

Het inrichtingsplan is onder leiding van de Bestuurscommissie Oude Willem opgesteld, gevolgd door vaststelling door Gedeputeerde Staten van Drenthe bij besluit van 16 december 2014. Bij vaststelling zijn ten opzichte van het ontwerp de hoofdlijnen van beleid onverkort gehandhaafd. Het inrichtingsplan is daarmee onherroepelijk. Tegen het plan is geen beroep mogelijk.

De visie uit het inrichtingsplan vraagt doorwerking in het planologisch en inrichtingsbeleid. Daarbij wordt opgemerkt dat in een gedeelte van het plangebied reeds in het bestemmingsplan Westerveld een natuurbestemming heeft (met name het gebied benoorden de Oude

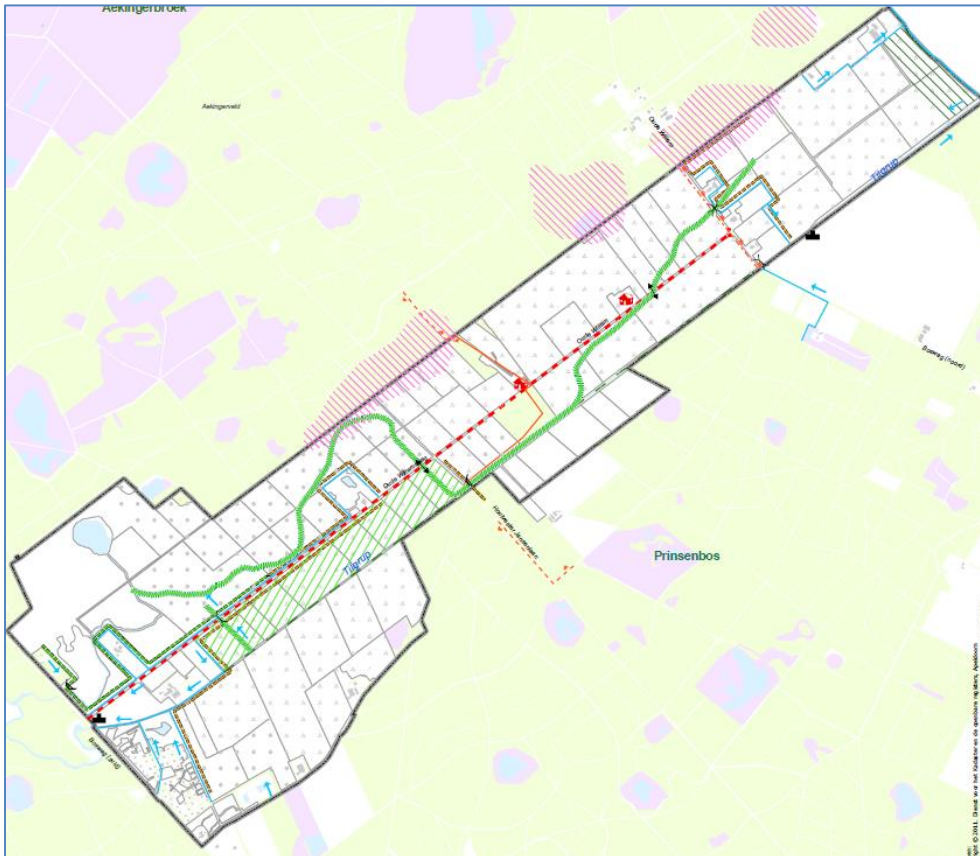
¹) Oude Willem, Inrichtingsplan, Dienst Landelijk Gebied, bestuurscommissie Oude Willem i.o.v. provincies Drenthe en Fryslân, 12-2014.

Willemsweg), terwijl op het gebied ten zuiden van deze weg een wijzigingsbevoegdheid was opgenomen ten behoeve van natuurontwikkeling. Vergelijk wat dat betreft figuur 2 in deze toelichting met de verbeelding (plankaart) bij het voorliggende bestemmingsplan.

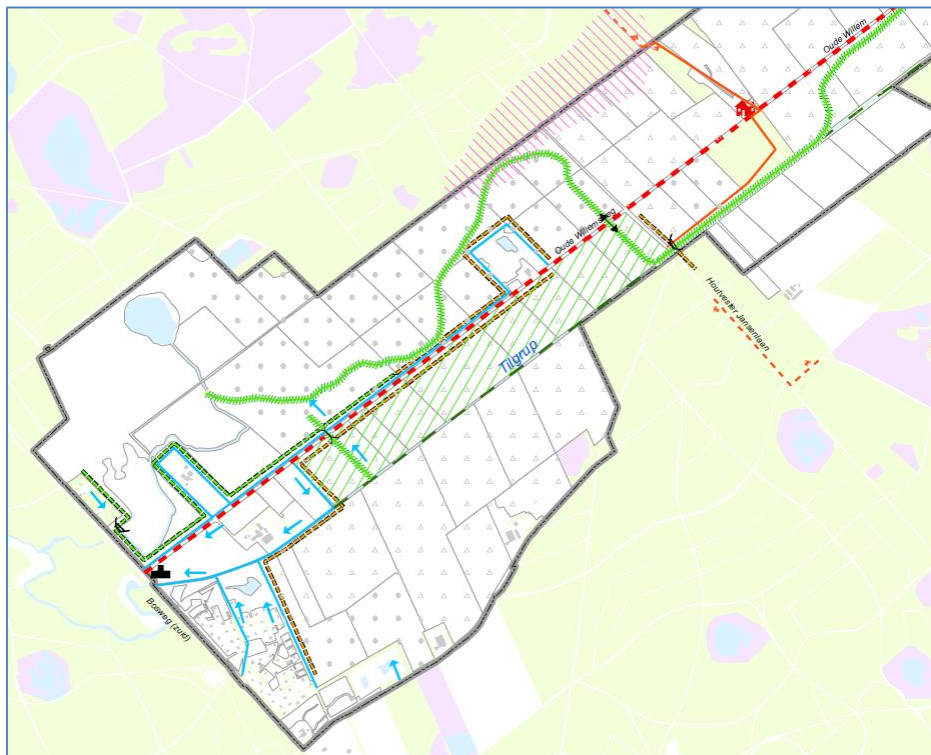
3. 2. Locatie en ontwerputgangspunten

Voor gebied Oude Willem is een inrichtingsplan opgesteld dat de basis vormt voor deze bestemmingsplanherziening. In onderstaande figuur 3 is het inrichtingsplan voor het gebied als geheel weergegeven. In figuur 4 wordt ingezoomd op het deel van de gemeente Westerveld.

Opgemerkt wordt dat het oostelijke deel van het inrichtingsplan tot het grondgebied van de gemeente Ooststellingwerf behoort en aldaar planologisch wordt geregeld, het westelijke deel ligt op grondgebied van de gemeente Westerveld.

Figuur 3. Inrichtingsplan Oude Willem, Dienst Landelijk Gebied, december 2014

Figuur 4. Inrichtingsplan, gedeelte grondgebied Westerveld, Dienst Landelijk gebied december 2014

Het inrichtingsplan kent blijkens de doelomschrijving de volgende uitgangspunten:

- Herstel van het abiotische systeem in de Oude Willem met als uitwerking:
 - * het behalen van een duurzaam herstel van het hydrologisch systeem in de Oude Willem, waardoor het weer als brongebied van het beeksysteem van de Vledder Aan gaat functioneren;
 - * realiseren van de wateropgave van het waterschap Reest en Wieden;
 - * het herstel van de natuurlijke (grond)waterhuishouding en het tegengaan van verdroging in het gehele Drents-Friese Wold;
 - * het scheppen van voorwaarden voor robuuste natuurontwikkeling.
- Het leveren van een bijdrage de doelstellingen van het Natura 2000-gebied van het Drents Friese Wold en het Leggelderveld en de EHS-doelen met als uitwerking:
 - * het leveren van een bijdrage aan de natuurwaarden op de flanken van de Oude Willem;
 - * het leveren van een bijdrage aan de natuurwaarden Natura 2000-gebied van het Drents Friese Wold en het Leggelderveld;
 - * de Oude Willem als landbouwenclave zodanig omvormen naar natuurgebied dat een boslandschap van bron en beek wordt gerealiseerd;
 - * het zorgen van een geleidelijke landschappelijke overgang tussen hogere en lagere delen van de Oude Willem.
- Het zorgen voor een kwaliteitsimpuls voor de (regionale) recreatie met als uitwerking:
 - * de versterking van de unieke wildbeleving in het hart van het Nationale Park in samenhang met ontwikkeling voor recreatief medegebruik in de Oude Willem;
 - * de ontwikkeling van oer- en struinnatuur met een belangrijke recreatieve meerwaarde.
 - * het optimaal ruimte geven aan de regionale impuls op het gebied van recreatie/economie.

De keuze voor het in het inrichtingsplan opgenomen voorkeursalternatief is in het licht van bovenstaande doelen vooral ingegeven door de wens om een maximaal hydrologisch herstel te kunnen bereiken. Bovendien is daarmee in relatie tot de beschikbare middelen tevens gekeken naar de uitvoerbaarheid van de maatregelen.

Die maatregelen hebben blijkens het inrichtingsplan met name betrekking op de volgende aspecten:

- *Het verkeer op de Oude Willemsweg (het Drentse deel van de weg) en Oude Willem (het Friese deel) wordt beperkt tot bestemmingsverkeer.*
- *De Oude Willemsweg wordt in stand gehouden voor de aanwonenden en recreanten. De inrichting van de weg echter meer aansluiten bij natuurbeleving.*
- *De bebouwing wordt verwijderd tussen de noordelijke Bosweg en het fietspad aan de Houtvester Jansenlaan (Oude Willem 13 en 14).*
- *De bebouwing tussen de Houtvester Jansenlaan en de zuidelijke Bosweg blijft bestaan.*
- *De afwatering loopt door de laagste delen van de Oude Willem (slenkachtige laagte), met een zoveel mogelijk vrij stroomprofiel.*

- *Het regenwater wordt zoveel mogelijk vastgehouden in het gebied door middel van twee knijpconstructies. Deze stuwen het water op.*
- *Sloten en greppels worden zoveel mogelijk gedempt.*
- *De Tilgrup wordt gedeeltelijk gedempt, afgedamd en verondiept.*
- *Het huidige landschapsbeeld wordt versterkt doordat de 'wildernisbeleving' in Prinzenbos wordt uitgebreid.*
- *Het opneembare fosfaat wordt uit de bodem afgevoerd met een periode van tien jaar van gericht uitmijnen.*
- *De zichtlijnen van de Oude Willemsweg met de beplanting en de Tilgrup blijven vooralsnog zichtbaar.*
- *Voor de recreatie de wildernisbeleving en de mogelijkheden van struinnatuur versterken.*

In het inrichtingsplan worden de beoogde maatregelen verder uitgewerkt en beschreven.

4. OMGEVINGSASPECTEN

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, zoals natuurontwikkeling, moet aandacht worden besteed aan wet- en regelgeving voor de verschillende omgevingsaspecten. Dat zijn milieuaspecten (bedrijvigheid, geluid, bodem) en water, archeologie, cultuurhistorie, ecologie, luchtkwaliteit, externe veiligheid, kabels en leidingen. Sommigen zijn relevant, anderen minder. Alleen de relevant aspecten zijn hierna beschreven.

4. 1. Water

In het waterbeleid is het accent de laatste jaren sterk komen te liggen op de watersysteembenadering en op het integraal waterbeheer. Het rijksbeleid en het provinciale beleid zijn gericht op de ruimtelijke functietoedeling, op het terugdringen van het areaal aan verdroogde gebieden (kwantiteitsbeheer) en het beschermen tegen wateroverlast. Daarnaast wordt uitgegaan van verbetering van de kwaliteit van het water (kwaliteitsbeheer).

Waterschappen hebben op grond van de *Waterwet* een belangrijke taak gekregen met betrekking tot het waterbeheer. In de waterbeheerplannen dienen zij functies aan het water toe te kennen. Daarbij dienen zij tevens te zorgen voor afstemming met het ruimtelijk beleid.

Een andere belangrijke ontwikkeling in het waterbeleid is het aspect van de Watertoets. De Watertoets is het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijke beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten. Het kader voor de Watertoets wordt gevormd door het vigerende beleid zoals geformuleerd in de *Vierde Nota Waterhuishouding*, *Waterbeleid 21^e eeuw*, *Europese Kaderrichtlijn water*, *Nota Ruimte* en de *beleidslijn Ruimte voor de rivier*.

De Watertoets toetst ruimtelijke plannen en besluiten op waterhuishoudkundige aspecten. Doel ervan is het waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen bij alle waterhuishoudkundig relevante ruimtelijke plannen en besluiten. De “winst” die wordt behaald bij de Watertoets ligt bij de vroegtijdige betrokkenheid van de waterbeherende instantie bij ruimtelijke plannen en bij de informatievoorziening.

Voorts is afstemming op de Keur van het waterschap van belang. Daarin is onder meer geregeld wat, bijvoorbeeld op dijken, kaden en langs watergangen, wel en niet is toegestaan vanuit het belang van het waterschap (veiligheid, droge voeten en schoon water).

Voor wat betreft het aspect ‘water’ kan opgemerkt worden dat bij de planontwikkeling voor de nieuwe inrichting van de Oude Willem een duurzaam herstel van het hydrologisch systeem in de Oude Willem, een essentieel planonderdeel is. In het vorige hoofdstuk is dat aangegeven. Daarover heeft met het betrokken waterschap overleg plaatsgehad. Naast het Inrichtingsplan zijn ook een Watergebiedsplan en een Peilbesluit vastgesteld.

Ook in het kader van vooroverleg over dit bestemmingsplan vindt overleg met het waterschap plaats.

4. 2. Cultuurhistorie

De rol van cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening is de laatste jaren sterk toegenomen. Bij het opstellen van plannen moeten cultuurhistorische waarden tijdig in beeld worden gebracht. Het *Besluit ruimtelijke ordening* (Bro) stelt in dat verband specifieke eisen aan het opstellen van ruimtelijke plannen. Waar mogelijk moeten cultuurhistorische waarden worden behouden of versterkt.

Vanwege het belang van de cultuurhistorie in het gebied is naar dit aspect onderzoek verricht² (Bijlage 2). Het onderzoek brengt de ontstaansgeschiedenis in beeld, beschrijft de recente ontwikkelingen, geeft een waardering en doet aanbevelingen.

Deze laatste betreffen samengevat de volgende:

- houd de gebiedskenmerkende rechte lijnen in ere;
- houd het gebied open met de bossen als coulissen;
- houd zicht op het gebied vanaf de N381;
- let ook op mogelijke archeologische waarden, met name langs de planranden;
- geef zorg aan de strakke structuur in het landschap.

Verwerking van deze aanbevelingen hebben plaatsgevonden in de integrale afweging via Gedeputeerde Staten van Drenthe middels accordering van het inrichtingsplan. Het aldus afgewogen inrichtingsplan vormt de onderlegger voor het bestemmingsplan.

De mogelijke archeologische betekenis krijgt zijn bescherming door middel van een archeologische dubbelbestemming in dit bestemmingsplan. Bodemingrepen met een aanzienlijke impact worden daarmee aan een omgevingsvergunning gekoppeld. Zie ook de navolgende paragraaf.

4. 3. Archeologie

Ter implementatie van het Verdrag van Malta in de Nederlandse wetgeving is in 2007 de *Wet op de archeologische monumentenzorg* als onderdeel van de *Monumentenwet* in werking treden. De kern van deze wet is dat wanneer de bodem wordt verstoord, de archeologische resten intact moeten blijven. De wet verplicht gemeenten bij het opstellen van ruimtelijke plannen en projecten rekening te houden met de in hun bodem aanwezige waarden. Vanwege het belang van de archeologie in het gebied is naar dit aspect onderzoek verricht³ (Bijlage 3).

In het onderzoek worden eerst de archeologische verwachtingen beschreven, daarna wordt een meer specifieke archeologische verwachting gegeven, vergezeld van een advies met betrekking tot mogelijke ingrepen in het gebied.

De ingrepen betekenen samengevat het volgende:

- Dempen en verondiepen van de Tilgrup/Koloniesvaart.
- Te handhaven kades verlagen.
- Aan te leggen kades/grondwallen.

²) Eindrapport Cultuurhistorisch onderzoek plangebied De Oude Willem, Drs. A. Hartman i.o.v. de Dienst Landelijk Gebied, 20-06-2012.

³) Plangebied de Oude Willem, (natuurontwikkeling), gemeenten Westerveld en Ooststellingwerf, archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek met advies, RAAP, adviesdocument 678, 07-02-2014 Weesp.

- Aanpassing stuw.

Voor deze werkzaamheden is er vanuit archeologisch oogpunt geen bezwaar.

Voor realisering duikers is archeologisch onderzoek ter plaatse zinloos.

Dan zijn er nog een tweetal overige projecten:

- nieuw aan te passen watergangen: bij het verondiepen is er vanuit archeologisch oogpunt geen bezwaar; bij herprofilering en aanleg van nieuwe sloten wordt archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd;
- aanleg slenkachtige laagte: archeologisch vervolgonderzoek wordt geadviseerd.

Voor deze werkzaamheden wordt in het archeologisch onderzoek aangegeven op welke wijze deze het beste kunnen plaatsvinden ten behoeve van waarborging van archeologische waarden.

Verwerking van deze aanbevelingen vindt enerzijds plaats met dit bestemmingsplan door middel van de dubbelbestemmingen 'Waarde – archeologie 2' en 'Waarde – archeologie 3', daarnaast krijgen deze voor zover nodig een vervolg in de uitvoering van werkzaamheden.

4. 4. Ecologie

Bij elk ruimtelijk plan moet rekening worden gehouden met de natuurbescherming. Het wettelijk kader daarvoor staat in de *Natuurbeschermingswet* en de *Flora- en faunawet*. Hierbij moet worden aangetoond dat als gevolg van de geplande activiteiten de gunstige staat van instandhouding van waardevolle dier- en plantensoorten niet in het geding komt. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in gebiedsbescherming en soortenbescherming. Voor een goede ecologische beoordeling heeft ecologisch onderzoek plaatsgevonden ⁴ (Bijlage 4).

Gebiedsbescherming

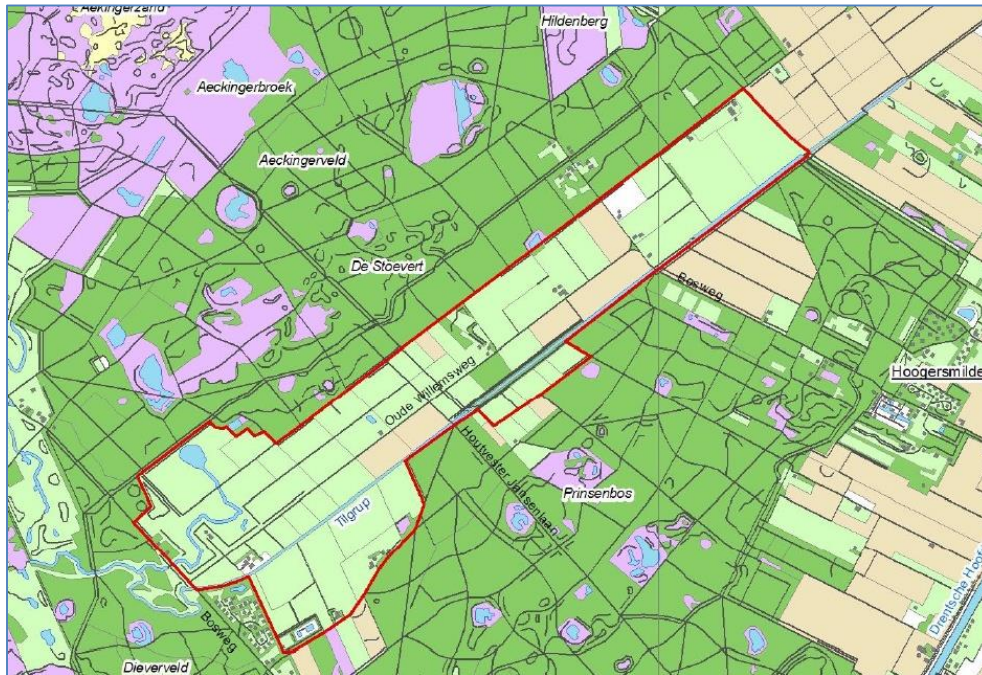
De bescherming van Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten is geregeld in de *Natuurbeschermingswet*.

Soortenbescherming

De bescherming van soorten is vastgelegd in de *Flora- en faunawet*. Volgens deze wet is een aantal planten- en diersoorten aangewezen die licht, middelzwaar of zwaar beschermd zijn. Voor licht beschermde soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke projecten. Wanneer zwaardere beschermde soorten voorkomen, worden nadere eisen gesteld. Bovendien kunnen enkele licht beschermde diersoorten in het gebied voorkomen. Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de *Flora- en faunawet*.

Met betrekking tot het project is ecologisch onderzoek uitgevoerd. Dit heeft betrekking gehad op het totale gebied van de Oude Willem, zoals onderstaande figuur laat zien.

⁴) Flora- en faunatoets Oude Willem, Tonckens Ecologie, Haren, 11-11-2013

Figuur 5. Totaal gebied De Oude Willem

De conclusies van het ecologisch onderzoek zijn als volgt.

Gebiedsbescherming:

Het plangebied ligt midden in het Natura-2000 gebied het Drents-Friese Wold.

In het ecologisch onderzoek wordt geconstateerd dat een verhoging van grondwaterstanden kan bijdragen aan een hydrologische verbetering van de verdroogde habitattypen binnen het Natura 2000-gebied.

Daarnaast zal de Oude Willem in de toekomst een meer natuurlijk karakter krijgen, waardoor het beter zal aansluiten op de omliggende bossen. Wél wordt geadviseerd het terrein niet volledig in bos te laten overgaan en een bepaald stadium van verruiging te behouden. Samengevat wordt geconstateerd dat met voorgenomen maatregelen de biodiversiteit van het gehele Natura 2000-gebied kan worden vergroot.

Soortbescherming

In het ecologisch onderzoek worden de gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten in beeld gebracht.

In meerdere gevallen zal de natuurontwikkeling in het gebied bijdragen aan vergroting van leefgebieden en leefomstandigheden van beschermde soorten.

Niettemin wordt wel geconstateerd dat er voor de volgende soorten een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk is:

- Poelkikker;
- Ringslang;
- Gewone dwergvleermuis.

Verwerking van deze aanbevelingen vindt enerzijds plaats met dit bestemmingsplan door middel van een introductie van de bestemming Natuur op de landbouwgronden, daarnaast

wordt parallel aan de bestemmingsplanprocedure een ontheffingsprocedure op grond van de Flora- en faunawet gevolgd. Naar verwachting zal dit de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg staan.

4. 5. M.E.R.

Ten behoeve van het inrichtingsplan is al eerder een Milieueffectrapportage opgesteld.⁵ Daarin zijn ook de hiervoor genoemde deelaspecten betrokken. In de voorbereidende studies zijn verschillende alternatieven en inrichtingsvarianten op hun (milieu)effecten beschouwd. Op grond van de beoordeling daarover is een voorkeursalternatief ontwikkeld dat is beschreven in het inrichtingsplan Oude Willem, tevens onderlegger voor dit bestemmingsplan (hoofdstuk 3).

In de eindrapportage wordt een samenvatting gegeven van de beoogde doelen en wordt aangegeven of deze door de voorgenomen maatregelen worden bereikt.

Samengevat zijn dit de volgende.

- Herstel van het abiotische systeem in de Oude Willem.
- Bijdragen leveren aan de doelstellingen Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold Leggelderveld en de EHS-doelen.
- Kwaliteitsimpuls voor de (regionale) recreatie.

In het MER wordt geconstateerd dat door de voorgenomen maatregelen de doelstellingen worden behaald; twijfel alleen is er nog bij de derde doelstelling omdat het nog te vroeg is om te constateren dat het gebied een recreatieve trekker wordt.

Gelet op de positieve effecten op de natuur, constateert de rapportage verder dat er geen noodzaak is om mitigerende maatregelen te treffen.

4. 6. Externe veiligheid

In het integrale bestemmingsplan voor het buitengebied is uitvoerig ingegaan op het aspect 'externe veiligheid' en zijn de consequenties in beeld gebracht.

In dit bestemmingsplan zelf komen geen risicovolle inrichtingen voor, noch worden deze mogelijk gemaakt.

Wat betreft vervoer van gevaarlijke stoffen: binnen het plangebied komen geen routes voor die behoren tot het basisnet voor vervoer gevaarlijke stoffen.

⁵) Milieueffectrapportage Inrichtingsplan Oude Willem, Royal Haskoning DHV, Amersfoort, 10-02-2014.

5. JURIDISCHE VORMGEVING

5. 1. Opzet in bestemmingen

Het bestemmingsplan is opgezet overeenkomstig de *Wet ruimtelijke ordening* en het *Besluit ruimtelijke ordening*. Daarbij hoort een juridische regeling die is opgezet overeenkomstig de *Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP, 2012)*. Deze standaard geeft bindende standaarden voor de opbouw van de planregels en de verbeelding (plankaart). Het bestemmingsplan is opgezet conform deze landelijke standaarden.

5. 2. Toelichting op de bestemmingen

Het bestemmingsplan bestaat uit een set met bestemmingsregels en een digitale verbeelding (plankaart). Verder is een uitvoerige plantoelichting opgenomen. In deze paragraaf volgt op alfabetische volgorde een toelichting op de bestemmingsregels en de wijze waarop deze regels zijn vertaald. De omliggende natuurgronden en o.a. de woonbestemmingen zijn geregeld in het recent vastgestelde bestemmingsplan Buitengebied. In dat bestemmingsplan is voor de gemeente Westerveld een plansystematiek uitgewerkt, waarvan het wenselijk is deze als standaard toe te passen. In de regels is daarom zoveel mogelijk qua inhoud en systematiek aangesloten bij de regels van het bestemmingsplan Buitengebied.

Inleidende regels

- Begrippen

De in het bestemmingsplan voorkomende begrippen zijn in artikel 1 van de planregels gedefinieerd. Het betreft hier een gestandaardiseerde opzet van begrippen. Daarbij zijn begrippen toegespitst op de planinhoud opgenomen.

- Wijze van meten

De meetbepalingen zijn afgeleid van de landelijke standaard voor bestemmingsplannen.

Bestemmingsregels: enkelbestemmingen

Agrarisch-2

Een bescheiden aantal gronden aan de zuidzijde en een klein perceel aan de noordzijde van de Oude Willemsweg behoudt de agrarische bestemming. Qua benaming en inhoud sluit deze aan bij het bestemmingsplan Buitengebied. Voortzetting van agrarisch gebruik, onder de voorwaarden die tijdens de onderhandelingen zijn overeengekomen, is hier mogelijk. Deze bestemming ligt aan de noordwestzijde van het plangebied en wordt grotendeels begrensd door de weg Oude Willem en de Tilgrup die even zuidelijk door het gebied loopt. De bestemming voorziet niet in bebouwing.

Natuur

Het merendeel van de gronden in dit plangebied is onder een bestemming "Natuur" gebracht. Het betreft hier een omzetting van agrarische gronden naar natuurontwikkeling, zoals in hoofdstuk 3 omschreven. In de bestemmingsomschrijving is de ecologische functie prioriteit toegekend. Overigens voorziet de bestemming "Natuur" niet in bebouwing.

Recreatie-2

Een tweetal percelen aan de noord- en zuidzijde van de Oude Willemsweg zijn onder de bestemming Recreatie-2 gebracht. Deze geeft mogelijkheden voor plaatsing van kampeermiddelen (geen stacaravans) met bijbehorende voorzieningen en de specifiek aanwezige recreatieve voorzieningen op het noordelijk gelegen perceel. In ruimtelijke zin sluit de recreatieve bestemming aan de zuidzijde van de Oude Willemsweg aan bij meerdere recreatieve functies op korte afstand buiten het plangebied.

De keuze voor de recreatieve bestemming aan de noordzijde van de Oude Willemsweg is gebaseerd op het feit dat hier de agrarische bestemming is vernietigd. Op dit perceel is de recreatieve functie ooit als kamperen bij de boer begonnen en is nu doorgegroeid naar een recreatiebedrijf met bed and breakfast, een groepsaccommodatie en huifkarverhuur. Al jarenlang is hier geen koppeling meer met een agrarisch bedrijf. De recreatieve bestemming is daarmee het meest passend geacht. In de bouwregels is de oppervlakte aan bebouwing afgestemd op de bestaande oppervlakte. Vanwege de geringe oppervlakte van het terrein en de landschappelijke ligging is een verdere uitbreiding met bebouwing ongewenst. Een vervanging van de bestaande mestlo is eveneens in de bouwregels opgenomen.

De keuze voor de recreatieve bestemming aan de zuidzijde van de Oude Willemsweg is een gevolg van de onderhandelingen bij de grondaankoop en sluit aan op de ontwikkeling die het perceel heeft doorgemaakt en verder door willen maken. Met de natuurontwikkeling van de omliggende gronden is een bedrijfsmatige agrarische functie niet langer reëel. Een recreatieve bestemming speelt in op de toekomstige situatie en geeft verbrede ontwikkelingsmogelijkheden die passen bij de nieuwe inrichting van de Oude Willem. Het bereiken van de doelstellingen aangaande de Natura 2000 / EHS en het daaraan verbonden grote maatschappelijke belang, is gecombineerd met een op maat-regeling voor de eigenaren van de Oude Willemsweg 2-4, waarover overeenstemming is bereikt. In de regels zijn daarvoor specifiek enkele zaken vastgelegd, zoals een tweede bedrijfswoning, die ook recreatief mag worden bewoond, het op de feitelijke situatie afgestemde oppervlak aan gebouwen, het oprichten van bebouwing ten behoeve van de recreatieve functie en het voortzetten van het agrarisch loonwerk.

Ten slotte is voor een goede landschappelijke inpassing een erfinrichtingsplan opgesteld dat als bijlage is opgenomen bij de regels en waaraan een voorwaardelijke verplichting is gekoppeld om er voor te zorgen dat de inpassing tijdig wordt gerealiseerd en nadien ook in stand wordt gehouden.

Water

De waterloop Tilgrup die door het plangebied loopt is - daar waar deze grenst aan agrarische gronden - onder de bestemming "Water" gebracht. Het gaat hier om een grotendeels gekanaliseerde beek die door het natuurgebied van het Drents-Friese Wold loopt.

Daar waar de waterloop onder de bestemming "Natuur" valt, is deze onderdeel van de natuurbestemming waar de ecologische functie de hoofdfunctie is.

Wonen – Voormalige boerderijpanden

Het woonperceel aan de Streng 3 is overeenkomstig het geldende bestemmingsplan bestemd voor *Wonen – Voormalige boerderijpanden*. Binnen deze woonbestemming is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om te komen tot een geheel andere invulling van het perceel. Het perceel is in eigendom bij de provincie. Gedacht wordt aan een voorziening gericht op de natuurbeleving met een publieksfunctie. Het perceel zal daarvoor niet met

auto's bereikbaar worden gemaakt, zodat de publiekstrekkende werking geen nadelige gevolgen voor het natuurgebied en de omgeving met zich meebrengt. Om de natuurbeleving mogelijk te maken, is sloop van de huidige bebouwing nodig. In de plaats daarvan mogen bouwwerken worden opgericht ten behoeve van de natuurbeleving. In de wijzigingsbevoegdheid zijn daarvoor bouwregels opgenomen.

Bestemmingsregels: dubbelbestemmingen

Waarde Archeologie 2

Binnen het plangebied is de dubbelbestemming Waarde-Archeologie 2 voor een gebied met hoge archeologische waarde, gelegen noordelijk van het pand Oude Willemsweg 5.

Waarde Archeologie 3

Binnen het plangebied is de dubbelbestemming Waarde-Archeologie toegepast om de (hoge) archeologische verwachtingswaarden te beschermen. Diepe grondwerkzaamheden worden zo mede op het aspect 'archeologie' getoetst.

Aanduidingen

Het bestemmingsplan bevat enkele gebiedsaanduidingen die aansluiten bij het omliggende bestemmingsplan buitengebied.

Het betreft een vrijwaringszone laagvlieggebied en een vrijwaringszone straalpad.

Deze aanduidingen beogen de bescherming van een vliegzone en een straalverbinding, beiden van het Ministerie van Defensie. Overigens gaat het hier om het weren van hoge bouwwerken, die met het voorliggende bestemmingsplan toch al niet aan de orde zijn.

De aanduiding heeft dan ook vooral het karakter om volledigheidshalve en in aansluiting op het buitengebied deze gebiedsaanduidingen op te nemen.

Verder is een specifieke functieaanduiding toegevoegd (agrarisch loonwerk) aan het pand Oude Willemsweg 4 (zie eerder bij de bestemming Recreatie 2) en tevens een specifieke bebouwingsregeling voor beide recreatieve bestemmingen vanwege de afwijkende bebouwde situatie; zie hiervoor.

6. UITVOERBAARHEID

Wettelijk bestaat de verplichting om inzicht te geven in de uitvoerbaarheid van een bestemmingsplan c.q. een wijzigingsplan. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de maatschappelijke en de economische uitvoerbaarheid.

6. 1. Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Het plan voor de ontwikkeling van de Oude Willem is met betrokken maatschappelijke organisaties en bewoners uitvoerig overlegd. Er is/wordt zoveel mogelijk afstemming nagestreefd met andere te volgen procedures.

Gelet op het uitgebreide vooroverleg en overleg met betrokken, dat heeft uitgemond in een vastgesteld inrichtingsplan, wordt over dit bestemmingsplan geen apart vooroverleg en geen aparte inspraak meer gevoerd. Genoemd overleg heeft niet alleen met instanties en maatschappelijke organisaties plaatsgehad, ook is de streek betrokken geweest bij de totstandkoming van het inrichtingsplan.

Zowel de provincie als het waterschap zijn onderdeel geweest van het proces en hebben beide ingestemd met het Inrichtingsplan. Desalniettemin is binnen het wettelijk kader een voorontwerp aan hen voorgelegd. Het waterschap vraagt of de werkzaamheden die straks nodig zijn vanuit het Inrichtingsplan zonder vergunning kunnen worden uitgevoerd, omdat sommige werken onder het vergunningstelsel zijn gebracht. Die vergunning is niet nodig bij de inrichting van het gebied, omdat de vergunningplicht niet nodig is voor werkzaamheden die zijn opgenomen in het Inrichtingsplan.

De provincie heeft zich toegespitst op de archeologische regeling. Voorgesteld wordt daarin enkele aanpassingen aan te brengen. Die aanpassingen zijn doorgevoerd. Daarmee is het gebied met de Waarde – Archeologie 2 bestemming voor iedere ingreep beschermd, terwijl in Waarde – Archeologie 3 wat meer ruimte is gezocht, waarbij bovendien de inrichting van het gebied gevrijwaard is van vergunningplicht.

Naar aanleiding van een opmerking van de provincie over kleine windmolens, is in de regels opgenomen dat geen bouwwerken mogen worden opgericht ten behoeve van de opwekking van windenergie.

Over het ontwerp van het bestemmingsplan is de gelegenheid tot indiening van formele zienswijzen geboden. Tegen het ontwerp zijn twee zienswijzen ingediend. Deze heeft de gemeenteraad van Westerveld betrokken bij de besluitvorming over het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan is vervolgens op 6 oktober 2015 ongewijzigd vastgesteld.

6. 2. Economische uitvoerbaarheid

Bij een ontwikkeling moet de economische uitvoerbaarheid aangetoond worden.

Met betrekking tot dit plangebied worden gronden aangekocht ten behoeve van de verdere natuurontwikkeling.

De ontwikkeling van het gebied Oude Willem vindt plaats door financiering vanuit de provincies Drenthe en Fryslân. Deze hebben de reservering van gelden vastgelegd uit de zogenaamde 'icoongelden', zoals deze in 2013 beschikbaar zijn gesteld.

Cofinanciering vindt daarnaast plaats van de kant van betrokken waterschappen (Wetterskip Fryslân en Waterschap Reest en Wieden), van de zijde van betrokken gemeenten (Ooststellingwerf en Westerveld) en daarnaast vanuit Staatsbosbeheer en het Recreatieschap Drenthe.

De gemeentelijke bijdragen ondersteunen in het bijzonder de kansen voor ontwikkeling van de recreatie, zoals verlegging/verbetering van fietspaden, menpad en plaatsing van informatiepanelen.

===